

ALBINA

Èac detrei ori in septemana: Mercuri-a,
Vineri-a si Dominica, candu o còla in-
triga, candu numai diumetate, adeca dupa
momentulu impregiariloru.

Pretulu de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe anu intregu	8 fl. v. a.
" diumetatu de anu	4 " " "
" patriaru	2 " " "
pentru Romania'a si strainetate:	
pe anu intregu	16 fl. v. a.
" diumetate de anu	8 " " "
" patriaru	4 " " "

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespun-
denti a-i nostri, si d'adrepulu la Redactiune
Adt. Langegasse Nr. 43, unde
se adresa si corespondentiele, ce pri-
vescu Redactiunea, administratiunea sau spe-
ditur; cate vorfi nefrancate, nu se vor primi,
era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuntie si alte comunicatiuni de in-
teresu privatu — se raspunde cate 7 cr. de
linie repetitile se facu cu pretu scadutu.
Pretulu timbrului cate 30 cr. pent. una data,
se antecipa.

Viena 14/26 noem. 1868.

— Lupt'a cea mare si memorabila s'a inceputu dejá marti in 24 noemvre. Se ni insemnãmu acêsta di, cãci nu va poté lipsi d'a face epòca in istoria Ungariei si in a nôstra natiunala. Epòca va fi la tóta intemparca, ni remane numai a sci daca se incepe o fericire séu nefericire? Respunsulu aterna de la rezultatulu desbateriloru, despre cari nu dicemu acumã nemica fiindu cã vorbescu rapòrtele, faptele si-au elocintia lorù de facu cuvintele de prisosu.

Procedur'a in cestiunea de natiunalitate si-are o sora dulce in procedur'a ce o fuara deputatii nostri cu privire la caus'a Transilvaniei, propunendu unu proieptu de resolutiune.

Mai la vale unde publicãmu acestu proieptu, se gasescu si numele deputatiloru ce l'au subscrisu.

Este acum detorintia cercuriloru electorale romane, este detorintia fiecãrui alegatoriu, ca intre aceste nume se cerce uumele deputatulu lorù, — si candu nu-lu vor gasi acolè, se-i cèra socòta despre credintia lui politica carea l'ar fi potutu impedeã de a subsciri.

Alegatorii sunt in dreptu a cere asta socòta in virtutea usului adoptatu de statele constitutiunali. Ma ce este si mai multu, ei au o detorintia santa a pre-tinde socòta, daca nu vor se devina complicitii nefericiloru ce potu amenintia pre natiunea nôstra din caus'a nesocotintiei unoru subiecte dedate a se umilí naintea fiecãrui domnu din viti'a stepanitoriloru, a se umilí uitandu poterea dreptatii causei nôstre; buna óra cum se umilisce leulu uitandu-si poterea in fatia directorulu menageriei. — In acele momente, leulu a incetatu d'a mai fi leu, este numai o mãtia mare. Si deputatulu romanu ce se umilisce, a incetatu d'a mai fi romanu; de aceea alegatorii trebuie se scie pururea daca deputatulu lorù mai este romanu, séu cã s'a desromanitu?

In delegatiunea unгурésca, membrii: Eduard Zsedényi, contele Lupu Bethlen, Ludovicu Horváth si Stefanu Bitto adresara marti ministrulu de esterne o lunga interpelatiune referitòrie la Romania'a. Dupa ce imputa foiloru din Romania'a atacuri contra monarchiei austro-unguresci, si dupa ce ie notitia despre cumperarea de arme, se face intre-barea: „ce pasi a facutu ministeriulu pentru ca se sustiena influintia monarchiei contra nisuintiloru si esceseloru inimice din principatele dunarene, cari amenintia pacea in dóue direptiuni, contrarie pusegiunei lorù internatiunale, si ce procedura va luá d. ministru in fatia evinimentiloru ce se vor petrece?”

Asceptãmu cu curiositate respunsulu ce-lu va dá d. ministru de esterne cancelariulu br. Beust.

„Nordd. Allg. Z.“ organulu dlui Bismark, s'a pus denou se dee unguriloru atãta satisfacere, cata numai póte dorí ambitiunea politiciloru lorù. In nr. de ieri li spune cã „Prusia n'are de cugetu a estinde Romania'a pe cont'a Ungariei. Asemenandu poterea Ungariei cu a Romaniei, Pest'a va poté precepe cã politicii prusi tienu multu la simpatia unguriloru cari au doveditu atãta potere de viétia in luptele contra Austriei; din contra nu tienu nemica la simpatia Romaniei. Centralistii austriaci si-dau atãta truda d'a dobandi Ungaria pentru o aliantia cu Austria si Francia contra Prusiei, in catu Prusia n'a aflu demne de consideratu invinuirile cumca dens'a ar ajutá Romania'a.“

La adres'a lui „Esti Lap!“

(*) „Esti lap“, organulu dlui conte I. Andrassy, si totu o data si alu fondulu de dispoziitiune, in nrulu seu de luna trecuta, se plange amaru, pentru cã „Romanulu“ din Bucuresci pretinde, cumca foile ungresci staruiescu la invasiunea si ocupatiunea Romaniei. Provòca apoi pe foile romane locale, adeca cele din Buda-Pesta, ca — fiindu cã densulu, „Esti lap“, pe langa tóta atintea cetire a foiloru ungresci din Buda-Pesta, n'a datu in colònele lorù de astfelu de staruintia, se spuna ele, dacã a aflu in vr'o fóia unгурésca astfelu de staruire, si in care a nume?

Desi acêsta provocare, precum o citaramu, nu vorbesce la adres'a nôstra, ne tinemu totusi din ori-ce punctu de vedere deplinu indreptatii a ne interesá de ca si noi, si respective a-i raspunde.

Indrumãmu mai nainte de tóte pe „Esti Lap“, se te a mana nrii lui „Pesti Hirnök“ de vr'o 4—5 septemani in còci si se frundiarésca pintre ei cu ceva-si mai mare atentiune si — se va convinge cã nu o data s'a facutu in colònele aceluia provocarea de carea vorbesce „Romanulu“.

Insc „P. Hirnök“ este — ni se póte dice — organu alu aristocratiei ruginite, alu bisericaniiloru si reacionariiloru, si asiè nu póte se se iee in socotintia.

Se fie. Deci i citãmu lui „Esti Lap“ pe — „Pester Lloyd“, organulu celu mai respanditu in tóta Ungaria si totu o data celu mai acreditatu inaintea dlui ministru-presiedinte alu Ungariei, c. Andrassy. Acêsta fóia inca a publicatu nu o data, negru pe albu, asemenea provocare. Anume in nrulu seu din 5 noemvre a. e. la sentintia ce o pronuncia „Journal de St. Petersburg“, cumca — „in oriinte este unu resbelu posibilu numai, candu o potere straina ar vré se intrevina acolo.“ — Nota bene, este vorb'a de Romania, — la acêsta sentintia „P. Lloyd“ se pronuncia voralmente astfelu: „In Bezug auf die Orientpolitik gilt es, — durch entschlossenes und schnelles Handeln den Russen zuvorzukommen, und eine vollendete Thatsache zu schaffen — ehe ein russisches Bataillon Marschordre erhält. Thatsachen besitzen eine sehr eindringliche Beredsamkeit, der vielleicht auch Russland nicht widerstehen kann.“ Adecã: In catu se tiene de politica (regimulu unгурésu) in oriinte, — trebuie se se previna muscalii prin pasire resoluta si repede, si se se creeze o fapta complinita — mai nainte d'a primi unu batalionu muscalescu ordine de mersu. Faptele complinite posiedu o elocintia fórtè penetrante, careia dóra nici Rusia nu va poté se contrasté.

Èca deci, dloru de la „Esti Lap“, aceea ce — ve plangeti cã vi se insinua fora temeiu; aceea ce diceti cã nu se aflu in colònele foiloru vòstre, provocari adeca catra regimulu vostru ca se faca invasiune tieriloru romanesci!

Se nu credeti cã Romanii Vi insinua vòra ceva fora temeiu, precum v'ati dedatu voi a insinua Romaniloru.

In fine, nu numai noi romanii ne interesãmu pentru pacea si relatiunile esterne amicabile ale Austro-Ungariei, ci se interesãza si alti, si acestia judeca totu casí noi despre procedur'a unгурésca. Èca d. e. „Wanderer“ „N. Wien. Tagblatt“ si alte foi de Viena din 24 noemvre (marti) tóte imputa foiloru guvernamentale atitudinea ce au luat si modulu provocatoriu fatia de Romania'a, desclinitu imputa unguriloru. — „Wand.“ se exprime intru unu tonu sarcasticu prè multu pitigatoriu. Din lips'a spatíului numai, nu le potemu tóte acêste pune in vederea lui „E. L.“

Deci, dd. d'aristi unгурi, ar fi bine se precepteti si se ve moderati, ca se poteti vedé cã nimene nu ve amenintia.

De la diet'a Ungariei.

Siedint'a casei reprezentantiloru din 24 noemvre.

Dupa autenticarea protocolulu si impartirea incurselor, presiedintele anuncia so-sirca deputatiloru croati, cari intrandu sunt salutati cu vivate sgomotòse, deputatii unгурi se scòla in picióre, ai nostri nu se misca de pre scaune.

Deputatulu croatu Vucanovici saluta diet'a in limb'a croata, dechiarandu-si bucuria pentru complanarea intemprata intre Ungaria si Croatia.

Presiedintele casei raspunde pe scurtu si intre vivate pronuciandu asisdere bucuria deputatiloru ungresci.

Deputatulu croatu Zuvici care au servitu tóte sistemele cate le-a avutu Austria, saluta acum cas'a in limb'a unгурésca. (Vivate sgomotòse, ministrii si deputatii se scòla. Deputatii nostri siedu.)

Se alegu membrii croati ai delegatiunei.

Ilia Macelariu face urmatoriulu:

Proieptu de resolutiune.

Considerandu, cã Ungaria, Croatia Slavonia si Dalmatia, precum si marele principatu alu Transilvaniei compunu statulu de sub corón'a santulu Stefanu;

Considerandu, cã aceste tieri si anume Transilvania si Ungaria, in poterea santiunei pragmatice si pe temeiu mai multoru diplòme si legi mai nóue si mai vechi de dreptu publicu, s'a bucuratu pururea de guvernamentu si legelatiune autonoma, separata!

Considerandu, cã intre Transilvania si cas'a domnitòria, pe temeiu santiunei pragmatice primite de diet'a Transilvaniei la 1722 si inarticulate la 1744, totu-de-un'a a sustatu asemenea legatura, casí intre dinastia si Ungaria;

Considerandu, cã dupa unitatea de interesu intre tierile soròri Ungaria si Transilvania nu numai pentru presinte, ci si in viitoriu este de lipsa si de doritu o uniune mai strinsa, de catu cea personale, basata pe sanctiunea pragmatice;

Considerandu, cã art. I de lege alu dietei din Clusiu de la anulu 1848, si dacã elu n'ar fi atacabile nici din punctu de vedere formale nici materiale, nu este decisiunea unui corpu reprezentativu alu poporulu, ci a unui corpu feudale;

Considerandu, cã ideia fundamentale a unei mai strinsuni uniuni între aceste dóue tieri sorori nu póte se jaca in decisiunea unui corpu feudale, ci numai in conditiunile unei mai eficaci desvoltatiuni materiale si spirituale ale popòraloru locutòrie intr'aceste tieri;

Considerandu, cã astfelu de uniune numai atunci póte se fie salutaria si duratòria, dacã la regularea ei definitiva se va tiené socotéla de interesele poporatiunei nu numai a uneia, ci si a celeia lalte;

Considerandu, cã acêsta numai asiè este cu potintia, dacã nu numai un'a, ci si ceea lalta tíera va avé corpulu seu reprezentativu;

Considerandu, cã capacitatea de o deslegare fericita a acestei cestiuni nu póte compete eschisivminte reprezentatiei poporulu neci uneia, neci altei tieri de sine singure, ci numai amboloru între sine, de o potriava;

Considerandu, cã Transilvania nici la 1848 n'a avutu, nici astadi nu are reprezentantia a poporulu;

Considerandu cã o lege electorale necesaria pentru infintiarea unui corpu reprezentativu, privindu referintiele de dreptu publicu ale Transilvaniei dupa

1848, este posibilu numai pe calea unei resolutiuni maiestatice;

Considerandu, cã o resolutiune maiestatica de astfelu, a careia indreptatire se motiveza prin neincungiurabilitatea ei, nu numai nu stã in contrastu cu principiile dreptulu naturale ale constitutiunalismulu, ci este chiar conditiunea prealabile a acestuia, si ca atare cu atãta mai multu este justificata, cu catu mai multu cuprinde ea in sine materialmente recerintiele constitutiunalismulu;

Considerandu, cã astadi acestoru recerintie ar raspunde mai vertosu spiritulu articulu V de lege din anulu 1848 de la Posionu;

Considerandu, cã chiamarea legelatiunei nu póte fi a stã cu manile legate prin decisiunile timpulu trecut si a subordiná legii interesulu poporulu, prin urmare trecutulu viitorulu, scopulu mediloculu; ci chiamarea ba chiar detorintia ei este, a aduce legi in favòrea poporulu;

Dupa tóte acestea considerandu cã proieptulu de lege de pe tapetu stã in dreptu contrastu cu cele insirate, —

Cas'a se se pronuncia prin Resolutiune:

Cã ea intre impregiarile custatòrie, nu se apuca de desbateru proieptulu de lege propusu de ministeriu in caus'a uniunei între Transilvania si Ungaria. Cu o cale cas'a si-dechiarã dorintia ca regimulu respundiatoriu, cu incuviintia-rea Maiestatei Sale, se medilocésca catu mai curundu conchiamarea unei diete nove in Transilvania pe temeiu unei legi electorale compuse dupa principiile articulu de lege V din Posionu de la anulu 1848, si prin contielegerea ambelor dietu se faca posibilu regularea definitiva a acestei cestiuni.

Datu in Pesta in anulu 1868.

Ilie Macellariu, m. p.
Avramu Tincu, m. p.
Laz. Petcu, m. p.
Ionu Tulbasiu, m. p.
Ionu Balomiri, m. p.
Sim. Balomiri, m. p.
Adolfu Dobrzansky, m. p.
Ios. Hodosiu, m. p.
Sig. Borlea m. p.
V. Babesiu, m. p.
Fl. Varga, m. p.
Ant. Mocioni, m. p.
Georg. Mocioni, m. p.
Ales. Mocioni, m. p.
Al. Romanu, m. p.
And. Medanu, m. p.
Dr. Sv. Miletits, m. p.
Sig. Popovicu, m. p.
Al. Wladu, m. p.

La ordinea dilei este cestiunea de natiunalitate.

Franciscu Deák si-apera cunoscutulu seu proieptu.

Dr. Alesandru Mocioni ie cuvintulu:

De óra ce mi-am luat indrasnel'a so asternu o contra-propunere, Onorat'a Casa se-mi permita a o si motivá in contra testulu de la comisiunea centrala.

Mi pare reu cã desfasurarea pareriloru mele nu póte fi asiè de scurta, casí a antevorbitorulu, a binemeritatulu deputatu din cerculu centrale a orasiulu Pesta, — de aceea ceru stimat'a atentiune a casei.

Pana a nu intrá in materia, nu potu retacé acca dorintia sincera ca, pre catu de cu bucuria am inceputu diu'a de astadi, totu asiè de cu bucuria si spre multamire comuna se si finimu — cu ajutorulu lui Ddieu — desbateru acestui obiectu.

Marturisescu, On. Casa! cã voindu se motivezu contrapropunerea mea, nu facu acêsta fora de óresi-care ingrigire, cãci dupa

desbaterile in sectiuni potu se sciu dejá cumca prin acestu pasu alu meu facu opusetiune barbatorilor de statu atatu de emininti si de esperti; — nu potu face acést'a fora de óresi-care ingrigire, candu iéu in scéptintia acea desproportiune ce existe intre greutatea problemei si intre slabele mele facultati. (Se audim!)

Cestiunea e seriósá, seriósá si de multa importantia, éra consecintiile ei nu se potu prevedé.

Importantiei acesteia i-este egala acea responsabilitate mare, carea cu tóta greutatea sa apésa astadi pe fie-care deputatu; — si este consciintia viua a acestei responsabilitati, carea mi fece de detorintia asternerea unei contra-propuneri.

O. Casa! Se vor fi gasindu si de acéia — nu vreu se dicu cá in asta casa ei in tíera — cari de a dreptulu si neconditionatu néga cá ar existe o cestiune de nationalitate si cumca ideia nationalitatéi ar fi sositu si presto otarele tierii nóstre. Marturisescu cá n'afiu de lipsa a pasí cu argumintu in contra acestor'a, cáci nu mi-ar fi cu potintia se convingu cu cu arguminte pre acéia, pre cari nu-i potu convinge faptele, — de aceea motivarea mea o adresezu numai acelor'a cari recunoscú existintia cestiunei de nationalitate si cari prin urmare au si intentiunea a o deslegá.

Fiindu cá parlamentulu se dice infalibilu catu e pentru forma, si inzestratu cu putere deplina, — de aceea in deslegarea acestei cestiuni, precum si in cele lalte, póte alege intre dóue cá, si adeca

ori cá parlamentulu are de cugetu a deslegá cestiunea pre bas'a dreptatei,

ori cá abstragendu de la dreptate, vreu s'o deslege numai — nu voiu dice: dupa volnicia, ci — dupa otarirea maioritatiei purcéa din vointia ei libera. (Strigari: Dóra n'o va deslegá dupa voia minoritatiei?)

Casulu de in urma nu-mi este iertatu selu presupunu despre camer'a representativa, si neci lu voiu presupune; cáci in acestu casu ar fi de prisosu ori-ce discusiune, de óra ce volnicia este nemarginita, in tocm'a poterii imaginatórie a omului, si asié e indaru a luptá cu arguminte contra ei.

Dreptaceea voiu se credu cumca Onorat'a Casa vreu se deslege cestiunea pretensiuniloru nationali pre bas'a dreptatei, intre marginile integritatei politice si teritoriale a tierii. Fiindu asié, deslegarea cestiunei depinde — in parerea mea — de la trei conditiuni principali.

Dreptulu, este purerea efuintia esentiei pretensiuniloru, pentru cari existe acelu dreptu; de aceea la deslegarea acestei cestiuni conditiunea *prima* — in parerea mea — este: ca se aducemu la evidintia, cari sunt pretensiunile indreptatite ce isvorescu din existintia ideii de nationalitate?

A *dóua* conditiune principala la deslegarea cestiunei este aceea, ca (ori-care ar fi convingerea nóstra in asta privintia, ori cari ar fi pretensiunile indreptatite) se permitemu cá aceste pretensiuni sunt la o natiune totu asié de naturali casí la alt'a; avendu natura egala, naturalminte pretindu si scutu egalu in fatia legii, si astfelu se li recunoscemu principiulu *egalitatiei*.

A *treia* conditiune este conformitatea scopului. Asié trebe se otarimu aci, ca principiile odata primite se nu remana o salute numai pre chartia, ci se devina fapta pre catu numai se póte cu privire la relatiunile etnografice ale patriei nóstre.

Avemu naintea nóstra dóue proiepte, vreu se dicu trei. Aceste trei proiepte diferescu intre sine asié de tare in privintia basei, dreptiunei si scopului, principiile cuprinse in ele sunt atatu de contrarie, in catu eu nu vedu in densele de catu numai unu punctu de convenire, numai intr'unu punctu se intalnescu, si acést'a este integritatea teritoriala si politica.

Ca se me precepti mai bine, afiu de lipsa a premitu cumca, conformu conditiuniloru ce le-am pomenitu, io la acestu obiectu facu distingere intre principiile fundamentali si principiile de conformitate. Aceste de in urma, se potu aplicá in desclinite moduri, fora se vina in contradicere cu egal'a indreptatire a nationalitatiloru. Acést'a o spunu din capulu locului pentru ca se nu fiu silitu la repetiri in decursulu vorbirii mele.

Sentiulu de nationalitate este asié de

vechiu casí natiunile, éra acestea a buna séma vor fi atatu de vechi casí insusi genulu omenescu. Nóua este numai ideia de nationalitate. De vom invrednicé de atentiune acele batalii si revolutiuni, alu caror'a teatru fu Europ'a, desclinitu de la dieceniulu alu treile alu secului acestuia; — de vom considerá miscamintele ce se petrecura in Grecia, Belgiu, Munténia si Moldov'a, Polonia, Rusia, Prusia si Germania, Scandinavia, Schleswig si Holstein, remanendu aici in patria nóstra: nu se póte se nu precepemu cumca aceste miscaminte tóte, nu sunt alta de catu efuintia unei idei fundamentale, nu sunt alta de catu aplicarea la timpu si la relatiuni locali a unui aceluia-si principiu fundamentalu, nu sunt alta de catu singuratecele fractiuni din acea-si unitate.

Fie ori catu de diferitorie singuratecele scene in acést'a drama a strafomarii generali, fie ori catu de contrarie in fondulu si in dreptiunea si in scopulu ce caracteriséza singuratecele fase: esperiintia cotidiana ni o spune cá popórale Europei de cate ori nisuiu se ajunga acusi pre bas'a dreptului istoricu acusi pre bas'a dreptului naturalu, ici cu medilóce legali colé cu medilóce revolutiunarie, acum sub numirea de constitutionalismu apoi in aliantia cu puterea absoluta, candu prin egala indreptatire si alta data prin neconditiontia si suprematia, — purure ideia nationalitatéi le-a imbolditu, dorintia de a-si asecurá existintia si dezvoltarea individualitatéi nationalé.

Acést'a este ideia fundamentala a fiecarui miscamentu, acést'a este ideia fundamentala a tuturor miscamintelor cate se potrecu astadi in Europ'a.

Afiu de prisosu a desfasurá acést'a mai pre largu si a dovedí cu esemple, cáci noi cu totii suntemu in foculariulu acestorú miscamentu, — si procesulu reconstituirii imperiului austro-ungurescu este o „camera obscura“ in carea cu fidelitate se oglindéza aceste aparitiuni de veri-ce colóre si tendintia.

Dara, daca esperiintia ne invétia cá ideia nationalitatéi nu este de catu nisuintia d'a asecurá existintia si dezvoltarea individualitatéi nationalé; apoi de alta parte conceptulu nationalitatéi ne conduce necessariaminte tocm'a la acést'a convingere.

Nationalitatea, — fiindu universitatea ómeniloru pe cari origineá, topografia, istoria si prin urmare legamentulu limbei ii impreuna strinsu la olalta, carelo cuprinde in sine simburile dezvoltarii morali, si de órace are consciintia despre acést'a, — din aceste causo este o persóna, o persóna juridica.

Acést'a persóna juridica, ca tóte persónele, si-are naturalminte interesulu seu primu si celu mai sanatu, adeca sustinerea existintiei sale proprié.

Deci subiectulu pretensiuniloru nationali in ordinea prima nu póte se fie unu individú séu altulu, neci toti la olalta, ci numai natiunea ca atare. Nu sciu daca in asta privintia voiu intimpiná consentiementulu maioritatiei din asta on. casa, dar daca s'ar gasí de acéia cari ar crede cumca acést'a nu numai nu e bine ci e si periculosu, atunci s'ar nasce intrebaré: óre avemu noi puterea d'a impedecá?

In asta privintia afiu de lipsa a esaminá: cari sunt causele ideii de nationalitate? — Eu destingu patru cause, a nume dóue esterne si dóue interne.

De cause esterne consideru principiulu suveranitatéi poporului si principiulu de egalitate. Acestea au petrunsu la popóre si n'au potutu remané fora de influintia, cáci natur'a interna a omului l'indémna spre imitatiune. Intre causele interne insiru progresulu celu mare pe terenulu cultúrei, de alta parte dreptiunea democratica a constitutionalismului.

Cultur'a este aceea care stírnescu in omu consciintia, cultur'a (se audim!) a stírnitu consciintia si in natiuni, si o desvólta neincetatu. Cea lalta causa jace in dreptiunea democratica a constitutionalismului; candu de odata cu suveranitatea poporului s'au prochiamatú si drepturile cardinali ale individului séu libertatea individuala, a fostu neaperatu de lipsa a cercá o garantia pentru acést'a libertate, éra garantiá nu s'a potutu gasí de catu in egal'a indreptatire politica adeca in constitutionalismu democraticu.

Pre catu timpu a domnitu absolutismulu si constitutionalismu feudal, poporulu si limb'a

lui n'au fostu invrednicite ac neci o consideratiune, precum dovedesce acést'a pre bine esemplulu patriei nóstre, unde o limba mórtá a fostu in stare se sustiena unu statu aprópe o miia de ani. Dar in momentul in care s'a prochiamatú indreptatire egala, delocu ce poporului i s'a permisú influintia in dezvoltarea vietii de statu, in acelu momentu ideia nationalitatéi a aparutu pe terenulu luptelor pentru limba.

Dreptaceea, daca ideia de nationalitate este efuintia unoru principie ce au strabatutu societatea nóstra intréga si tóta cultur'a nóstra, este pre naturalu cumca acea ideia numai asié am poté impedecá, daca am fi in stare se impedecámu si se transformámu tóte acele principie.

Nu m'asiu sci inchiná ideii de nationalitate, daca indreptatire ei ar fi numai o generalitate; dar — in parerca mea — indreptatire ei de nationalitate contine posibilitatea libertatei individuale si posibilitatea dezvoltarii genului omenescu.

Ideia de nationalitate, precum disei, si-are o cauza in dreptiunea democratica a constitutionalismului, dar — precum libertatea individuala si medilocitu dezvoltarea individului e cu potintia numai pe bas'a democratéi, totu asié de alta parte ideia de nationalitate este o conditiune premergatória a democratéi. (Sgomotu.) Me rogu de iertare dar (S'audim!) democratia numai asié e binefactória si posibila, daca s'au cultivatu nu numai cativa séu multi, ci poporulu intregu in massa, daca poporulu intregu e capace se folosésca drepturile politice. (Adeveratu e!) Acum, On. Casa! desí claselorú mai avute e cu potintia a se calificá prin cultur'a unei natiuni straine, mi se pare inse cá cultivarea poporului in massa nu póte se fie de catu nationala, astfelu dara dezvoltarea (cultivarea) nationala este o conditiune premergatória a democratéi. (Va urmá.)

Georgiu Bartal: Daca nationalitatéle ar tinde la extremitati, ele insele si-ar pregatí momentul. Ungurii potu se móre, dar neci nationalitatéle n'ar traf mai multu.

Dimitrieviciu vorbesce pentru proieptulu nationalitatiloru.

Se va continuá in siedintia de mane.

Pesta 25 noem. 1868.

(u) In siedintia de astadi a casei representative s'a continuatu desbateréa generala a supr'a cestiunei de nationalitate, pe carea o incepuse deputatulu serbu *Trifunac*; elu accentuá mai alesu importantia cestiunei, de la deslegarea careia aterna fericirea séu nefericirea patriei; elu recunósce, cá cas'a intréga e indreptatita a deslegá cestiunea acést'a insemnata, dar totdeodata spéra cá cas'a o va deslegá spre multumirea tuturor locuitoriloru nemagiari. Combate proieptulu comisiunei centrali, care néga si acéa, ce pan'acum a existatu in fapta in caus'a limbei; Oratorele nu precepe pentru ce se nu póta folosí partile litiganti limb'a lorú propria, si la loculu mai naltu? Óre nu se calca prin acést'a dispusetiune drepturile mai esentiali ale unci natiuni? Partinoscu votulu separatú a dlui Dr. Alesandru Mocioni, pentru cá vede spuse in acéla tóte pretensiunile juste, cari au totu dreptulu natiunile nemagiare.

B. *Eötvös* ca totdeun'a, asié si acum — candu e vorb'a de dreptu — trecú in regiunile poesiei dandu cursu liberu ideiloru fantastice. Argumintele aduse contra proieptulu minoritatiei sunt atatu de cunoscuté, in catu nu mai merita a le infirá de nou. Arondarea dupa comitate, dá privilegiu unei limbe supra celor'a lalte, si apésa pe cele lalte ale minoritatiei (?) (Óre limb'a magiara decretata de diplomatica nu ignoréza pe cele lalte? Cor.) Mai dise intre altelc: cá cultivarea romaniloru, serbilorú si slovaciiloru nu aterna numai de la densii, ci de la patria intréga. Recomenda proieptulu com. cent. pentru cá proieptulu dlui Dr. Ales. Mocioni cuprinde privilegiu(?). Mai vorbira sasiu *Bömeches*, *Fabricius*, si *Eiter*, cari se declarara pentru proieptulu com.; inse cu acea conditiune, ca densii se-si póta folosí limb'a lorú propria. *Nikolics* serbu magiarsatu nici cu *Tureulu*, neci cu *Némtilulu*, lui nu-i trebe neci unu proieptu.

Dobrzanszky, cu legile tierii a mana aréta, cá natiunea magiara, n'a fostu neci candu natiunea politica; documentéza din „corpus juris“. cá inca sub *Stefanu* si urmatorii lui se

amintesce de „hac nationes“ (aceste natiuni); prin urmare incercarea magiiloru d'a sterge aceste natiuni de multu existinte, ar fi o mórté spirituala, la ce nu crede cá sunt indreptatiti magiarii. Aréta cu o consecintia admirabila ide'a nifericita d'a magiarsá — pana si astadi, si ii róga se repásiésca de pre ca-lea acést'a retacita, si amenintiatóre. *Votéza* pentru Dr. Ales. Mocioni (*Vivate* entusiastice din partea romaniloru).

Continuarea in siedintia de mane. Dintre deputatii nostri sunt insinuati: *Borlea*, *Hodosiu*, *Romanu*, si o multime de magiari.

Invitare.

Nr. 1/pros. Amesuratu scrisorii dlui directoriu primariu alu Asociatiunei *Antoniu Mocioni*, cu datulu din *Pest'a* in 12. noiembre nou, a. c. nr. pres. 1., — siedintia antea dreptiunale a fostu indicata pe diu'a de ieri, in 21. noiembre nou, a. c. carea inse din lips'a trebuintiosulu numeru de membri desemnatu in §. 7 alu statuteloru, si conformu dispusetiunii contienute in regulamentulu casei (partea I. §. 7.) nepotendu-se constitui; subscripsulu avendu in vedere afacerile urgenti ce sunt de a se pertrapatá prin dreptiune, — au aflatu de necesariu a convocá de nou siedintia pe sambeta in 28. noiembre nou, a. c. la 4 óre dupa médiadi. —

Despre ce p. t. dd. membri dreptiunali cu acést'a se incunoscintéza, si-su pofititi a se infatisá in cancelaria dreptiunei la termenulu defiptu.

Aradu, in 22. noiembre nou, 1868.

Direptoriulu secundariu alu Asociatiunei.

Mirone Romanulu m. p.

La acést'a siedintia vor fi de pertrapatatu urmatoriele obiepte:

1. Comunicarea protocolulu adunarii generalé, si constituirea dreptiunei.

2. Alegerea comisiuniloru pentru agendele specialé desemnate in protocolulu adunarii generalé, privitóre la pregatirile necesarie pentru viitoria adunare generala.

3. Raportulu colecturei cercuale a *Lipovei*.

4. Alegerea respectivé dechiararea membriloru nou intrati in Asociatiune.

5. Raportulu colecturei cercuale a *Oravitiei*.

6. Raportulu notariulu directiunei despre estradarea diplómelorú pe partea membriloru Asociatiunei, si incurgerea tapselorú.

7. Raportulu notariulu despre inmatricularca membriloru nou intrati si alesi in anulú trecutú.

8. Raportulu notariulu despre rezultatulu licuidariloru efeptuite pana acum din partea colectantiloru.

9. Raportulu colecturei *Micherechiu*.

10. Raportulu colecturei *Agrisiu*.

11. Raportulu colecturei *Dezn'a*.

12. Raportulu notariulu despre mórtéa colectantelú din *Siatinu*.

13. Afaceri curente ce vor mai intrá pana la termenulu siedintiei.

14. Alte propuneri presidiali.

Dreptiunea Asociatiunei nationali aradane, pentru cultur'a poporului romanu.

Aradu, 22. noiembre nou 1868.

Mirone Romanulu m. p.

direptoriulu secundariu.

Petru Petroviciu m. p.

notariulu directiunale.

RESPUNSURI.

O. dd. corespondintii in Pesta: Cúven. Hod. si Mil. de vin. pana acum nu ni-au sositu.

Dr. G. in Pesta: Se va publicá, dar Te rogámu de indulgentia cá tocm'a acum n'avemu spatú.

On. junimi stud. in Orestia: Vi se va trimite regulatu.

„Reflessiuniloru la unu Necrologu“: Adu-ti a minte de proverbialu: De mortuis nil nisi bene.

„La o investigatiune in diec. Aradului“: Aceptati mai nainte rezultatulu investigatiunii, apoi aretati motivele pentru cari nu v'ati poté multiamí. Cui se scriemu cei 30 cr.?

La *Ciacova*: Bucurosú am face ori ce imbunire in rapórtelc economice, dar nu precepemu ceea ce ni-ai scriisu. Nu cumva sunt s'inte de péna? ai recetitú epistol'a? Dlu V. in U. Altnenburg: Ne invaluu.

Viena, 25 noemvrc. *Burs'a* de séra dela 25 l.c. Imprumutelu de statu cu 5% 55.70. 55.90. — Oblég. desarcinarii de pamentu ung 77.50, —78.—; transilv. 72.25 72.75; Ban temes. 76.50,—77.—; bucovin. 69.50 — 70.— Galbenulu 5.53 — 5.54; Napoleondori 9.36 9.37; Imper. rusesci —.—, —.—; Argintulu 115.75 — 116.25.